

KYLMÄN SODAN SYTTYMINEN

Luku 3, s. 103

1. Määrittele käsitteet

a) kylmä sota

b) kaksinapainen kansainvälinen järjestelmä

c) Trumanin oppi.

a) kylmä sota

- ✓ **Kahden supervallan (Usa ja Neuvostoliitto) taistelu maailman herruudesta 1945-1991**

b) kaksinapainen kansainvälinen järjestelmä

- ✓ Kylmän sodan aikana 1940-luvun lopulta 1980-luvun lopulle kansainvälinen järjestelmä oli puhtaimmillaan bipolaarinen eli kaksinapainen: **Yhdysvaltojen edustamaan kapitalismiin ja Neuvostoliiton edustamaan sosialismiin jakautunut.**

c) Trumanin oppi

- ✓ **Yhdysvaltojen presidentti Harry S. Trumanin ulkopoliittinen doktriini, jonka mukaan Yhdysvaltojen tuli tukea demokratiaa ja vastustaa totalitarismia.**
- ✓ **Opin mukaan Yhdysvallat auttaa kaikkia maita taloudellisesti ja sotilaallisesti kommunismin vastaisessa taistelussa.**

3. Neuvostoliiton valtapiiriin jääneitä valtioita ryhdyttiin kutsumaan kansandemokratioiksi.
- a) Luettele muodostuneet kansandemokratiat.
 - b) Miten ne kytkettiin tiukasti Neuvostoliiton vaikutuspiiriin?
 - c) Miksi kansandemokratiat eivät nimestään huolimatta olleet demokratioita?

a) Luettele muodostuneet kansandemokratiat

- ✓ **Puola, Tšekkoslovakia, Unkari, Romania, Bulgaria, Jugoslavia, Albania ja Itä-Saksa eli DDR.**
- ✓ Jugoslavia irtautui jo 1948 sitoutumattomaksi sosialistiseksi valtioksi. Albania irtautui 1960-luvulla Neuvostoliitosta ja liittoutui Kiinan kanssa.

b) Miten ne kytkettiin tiukasti Neuvostoliiton vaikutuspiiriin?

- ✓ **Poliittisesti nostamalla valtaan kommunistijohtoiset hallitukset välittömästi sodan päättymisen jälkeen.** Lännen vaatimia vapaita vaaleja ei pidetty.
- ✓ **Sotilaallisesti sijoittamalla kansandemokratioihin pysyvästi yli miljoona miestä käsittävä armeija ja suuri määrä sotakalustoa.**
- ✓ **Taloudellisesti sosialisoidulla maiden taloudet ja sitomalla kansademokratiat kiinni Neuvostoliiton johtamaan talousjärjestelmään sekä käyttämällä hyväksi maiden luonnonvaroja.**
- ✓ **Poliittisen, sotilaallisen ja taloudellisen riippuvuutensa takia kansandemokratioita kutsuttiin Neuvostoliiton satelliittivaltioiksi.**

c) Miksi kansandemokratiat eivät nimestään huolimatta olleet demokratioita?

- ✓ **Kansandemokratiat olivat kommunistisia diktatuureja.** Vaaleissa oli ehdolla vain kommunistisen puolueen ja sitä täysin tukevien ryhmien ehdokkaita.
- ✓ **Kansalaisvapauksia rajoitettiin:**
 - **Sananvapautta ja matkustusoikeutta ei ollut.**
 - **Valtiollinen poliisi urkki ihmisten elämää.**
 - **Poliittisten mielipiteiden takia saattoi joutua vankilaan.**
- ✓ **Tieteet, taiteet, kulttuuri ja tiedotusvälineet olivat tiukasti kommunistipuolueen kontrollissa.**

5. Vuonna 1949 Saksa jakautui kahdeksi valtioksi.

a) Nimeä syntyneet valtiot.

b) Selvitä Saksan jakautumiseen johtaneet vaiheet.

c) Kumman Saksan voidaan väittää hyötynneen kylmästä sodasta ja miksi?

a) Nimeä syntyneet valtiot.

- ✓ **Yhdysvaltojen, Ranskan ja Ison-Britannian miehitysvyöhykkeistä tuli Länsi-Saksa (BRD).**
- ✓ **Neuvostoliiton miehitysvyöhykkeelle syntyi Itä-Saksa (DDR).**

b) Selvitä Saksan jakautumiseen johtaneet vaiheet.

- ✓ **Sodan jälkeen Jaltan konferenssissa Saksa päätettiin jakaa neljään miehitysvyöhykkeeseen.**
- ✓ **Kylmän sodan puhjettua idän ja lännen vyöhykkeet alkoivat kasvaa taloudellisesti ja poliittisesti erilleen.**
- ✓ **Voittajavallat eivät päässeet Pariisin rauhankonferenssissa 1947 yksimielisyyteen Saksan kanssa solmittavan rauhansopimuksen sisällöstä.**
- ✓ **Jaetun Berliinin asema oli ongelmallinen.**
- ✓ **Neuvostoliitto aloitti Berliinin saarron vastalauseena länsivyöhykkeellä toimeenpantuun talousuudistukseen.**
- ✓ **Berliinin saarron jälkeen ei ollut enää mahdollista yhdistää vyöhykkeitä. Länsivyöhykkeelle perustettiin toukokuussa 1949 oma valtio, Saksan liittotasavalta.**
- ✓ **Neuvostoliitto järjesti omalla vyöhykkeellään vaalit, joissa oli mukana vain Neuvostoliiton sallimat puolueet. DDR:n perustuslaki hyväksyttiin lokakuussa 1949.**

c) Kumman Saksan voidaan väittää hyötynneen kylmästä sodasta ja miksi?

- ✓ **Länsi-Saksan, koska siitä tuli vahva demokratia ja taloudellisesti vahva länsimainen valtio.**
- ✓ Vuonna 1952 tehdyllä sopimuksella länsivallat tunnustivat Länsi-Saksan liittolaisekseen. Saksan liittotasavallan oma armeija perustettiin 1955 ja maa otettiin lännen sotilasliiton Naton jäseneksi.
- ✓ Kylmä sota edisti Länsi-Saksan sitomista länsimaiden liittolaiseksi, koska lännessä pelättiin liittoutuneiden yhdessä hallitseman puolueettoman Saksan tarjoavan Neuvostoliitolle tilaisuuden ulottaa vaikutusvaltansa myös Länsi-Saksaan.

6. Miten Euroopan unionin syntyhistoria kytkeytyy kylmään sotaan?

- ✓ **Länsi-Euroopan taloudellinen yhteistyö vähensi maiden välisiä vanhoja riitoja ja vahvisti demokratian ja markkinatalouden elpymistä.**
- ✓ **Kommunismien kannatuksen odotettiin lännessä laskevan sitä mukaa kuin kansalaisten elintaso kohoaisi. 1950-luvulla länsimaissa alettiin rakentaa hyvinvointivaltiota.**
- ✓ **Läntisen Euroopan näkökulmasta integraatiolla oli kolme päätavoitetta, jotka tiivistyivät sanontaan: *to keep Germans down, Americans in and Russians out.***